

Bölüm 4

SOVYET DÖNEMİ GÜRCÜ EDEBİYATI ÜZERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Gül Mükerrerem ÖZTÜRK¹

GİRİŞ

Sovyet dönemi Gürcü edebiyatı, gürcü edebiyatının asırlık tarihinin organik devamı ve yeni nitel bir aşamasıdır. Aynı zamanda, Sovyet Gürcü edebiyatı, dünyadaki en gelişmiş, en idealist, manevi yaratıcılık alanındaki büyük Ekim sosyalist devriminin en önemli sonuç ve başarılarından biri olan çok uluslu sosyalist edebiyatının ayrılmaz temel bir parçasıdır.

Büyük Ekim Devrimi ya da Bolşevik devrimi insanlık tarihinde yeni bir çağın başlangıcı olmuş ve nihayetinde kapitalist-toprak düzeni kapsamında yeryüzünün altında birini devirmiştir. Böylece Gürcü halklarını yeni, sosyalist bir toplum inşa etmenin görkemli yoluna götürmüştür.

19. yüzyılın yıkılması adına uluslararası kapitalizm, tekelleşme gelişimine başlamıştır. Bilindiği üzere, emperyalist dönem, kapitalist sistemin devrilmesiyle ve sosyal muhalefetin gerginleşmesiyle karakterize edilir. Çarlık Rusya'sı, bu dönemde emperyalizme direnişin kilit noktasıydı. Buradaki tekelleşen kapitalizm, hem ekonomideki hem de politikadaki güçlü feodal düzen kalıntılarıyla bağlantılıydı. Kapitalist sömürüsüne milyonlarca köylü kitlelerinin sefaleti ve yağmalanmasının yanı sıra acımasız bir sömürgecilik politikası olan kendi kendini fethetme ruhu eşlik etmiştir.

Sosyal ve ulusal zulmün bu tür gerginliği sosyalist bir devrime dönüştürülmüş olup Rusya'da özellikle burjuva-demokratik devrim için elverişli koşullar yaratılmıştır. Bu durumda, sınıf mücadelesinin büyük yolunda Rus Sosyal Demokrat İşçi Parti'sinin liderli V. İ. Leni'nin tarafından kurulmuş, Rusya kahraman proletarya diktatörlüğü ortaya çıkmıştır.

Rusya işçi sınıfı, uluslararası devrimci hareketin değerli bir öncüsü haline gelmiştir. Emperyalizm çağının ilk gerçek halk devrimi olan ve sadece Rusya'nın kendi düzenine zarar vermeyen uluslararası emperyalizme de zarar veren 1905 - 1907 devrimi bunun açık bir kanıtıdır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi gul.ozturk@erdogan.edu.tr

Büyük Vatansever Savaş sırasında, yazar Sovyet halkının güçlü vatansever yükselişine ve “Toplumsalçı Anavatan”ına kendini feda ederek savunmasından esinlenmiştir. Böylece okurun saygısını kazanmış olan N. Lortkipanidze’nin yapıtları (“Tutsaklıktan Dönüş”, “Yenilmez”) bunun bir örneğidir.

“Ruhu resmetmek, bedeni resmetmekten daha zordur” diyen Niko Lortkipanidze, kendisi de, bu zorlukta yılmamış, kısa öykülerini ve kısa romanlarını, derin felsefik düşüncelerle işlemiştir. Yazar, eski ve yeni tarihsel evreyi canlandırmak için Gürcüce’nin çeşitli sözcüklerini ustaca kullanmıştır. Ayrıca birçok yüksek nitelikli ayrıntıya karşın yapıtları özlüdür ve gereksiz hiç bir şey içermezdi. Bundan dolayı N. Lortkipanidze’nin yapıtları ilgiyle okunan hakiki yazınsal bir sanat ustasıdır.

Gürcü düzyazı kurgusunun oluşmasında büyük yetenekli bir yazar olan Miheil Cavahişvili’nin yaratıcı çalışmasının büyük etkisi vardır. Miheil Cavahişvili’nin erken dönem öyküleri 1903-1906 yıllarında basılmıştır. Ancak 1923 yılına kadar kesintisiz devam eden “yazınsal sessizlik” dönemine girmiştir. Sessizliğin ardından birbiri ardına etkileyici özgül kişiliklerle dolu sorunlara ses veren yüksek düzeyde öyküler ve romanlar yayınlamıştır. Örneğin: (Kvaçi Kvaçantiradze, Givi Şaduri, Suçsuz Abdullah, Çançura, Orman Adamı, Lambalo ve Kaşa, Beyaz Yaka)

SONUÇ

Gürcistan’da 70 senelik tarihi içeren bir Sovyet rejimi hâkimdi. Bu zaman dilimi süresince Gürcistan Sovyet Birliği ülkeleri arasında yer almaktaydı. Sovyet yönetimi zamanında Gürcü asıllı olan Stalin edebiyatta ve sanatta tüm akımları kendisi belirlediği için Gürcü edebiyatını da böyle yok saymıştı. Staline karşı olan Gürcü aydınların ve yazarların çoğu kara günler geçirmiş ve 1950’li yıllardan sonra kendini göstermeye başlamıştır. Ancak bu dönemde edebiyat üzerinde engellemeler yapılmış olsa da gücünü kaybetmemiştir. Bu nedenle yeni arayışlar ve yeni eğilimler yaratmaya başlatılmış ve Gürcü Edebiyatı Batı edebiyatı yönünde ilerlemeye başlamıştır. 1921-1991 yılları arasında Gürcistan sosyalizmi yaşamış ve bu süre zarfında komünizm baskısı altında kalmış, edebiyatta sanatta engellenme dönemine geçmiş, aydın insanlar katledilip kurşuna dizilmiş, eylemlerde bulunulmuş ama bunlara rağmen bağımsızlığına ve özgürlüğüne sonunda kavuşabilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Baramidze, A.G., Gamezardaşvili, D. M. (1968). *Georgian Literature*. (Ulaş Başar Gezer, Çevç Ed.). Tbilisi: University Press.
2. Gaprindashvili, M. (2016). *SSCB Zamanında (1921 – 1991) Türk-Gürcü ve Gürcü-Türk Edebi Çevirileri*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmış).